

VYROVNÁNÍ S NACISTICKOU MINULOSTÍ V KONTEXTU ŘECKO-NĚMECKÝCH VZTAHŮ

Kateřina Králová

IMS FSV UK
Praha 2009

Posudek oponentky disertační práce

Předložená disertační práce zkoumá problematiku poválečných řecko-německých vztahů. Soustřeďuje se zejména na to, jak se řecká společnost vyrovnávala s dědictvím nacistické okupace, s válečnými zločiny i odškodnění obětí. Téma je zpracováváno v kontextu studené války a je vedeno až do doby po sjednocení Německa.

Již v úvodu práce lze tušit široký časový záběr autorky, jež vzbuzuje zvědavost, jak se s ním autorka vyrovnala. Zároveň je ocenění hodno, že pracovala nejen s širokým spektrem literatury, ale práce má i částečné pramenné zázemí z Řecka.

Následuje rozsáhlá kapitola **Řecko a Třetí říše**, jež obsáhla řecko-německé vztahy v době předválečné (pojaté jako vysvětlivku k dalšímu dění) a zejména pak válečné. V době válečné by možná stačil zejména u líčení bojových událostí stručný informativní přehled, autorka často přebírá informace z obecné literatury, přičemž přichází někdy i s nepřiliš přesnými vlastními poznámkami (př. s. 32 – „*Mussolini, snad frustrován dosavadními německými úspěchy na Balkáně, s Berlínem chystané řecké tažení nekonzultoval*“)

V dalších kapitolách této části disertace se Kateřina Králová opět snaží být více než detailní. Vzhledem k jádru práce o poválečných vztazích je to i záslužné, jen možná mohla postupovat poněkud systematičtěji a přehledněji (např. v podkapitole zima 1941 až 1942 je vylíčen hladomor, v širším kontextu v podkapitole hospodářská exploatace znovu, příkladů by se dalo najít více). Jedná se opravdu jen o přehlednost, faktografii autorka nasbírala dostatečnou. Za logické vzhledem k poválečným materiálům, které studovala, lze naopak považovat podrobné líčení exemplárních příkladů nacistického teroru v obcích Kommuno, Kalavryta a Distorno. Do kontextu tématu samozřejmě spadá i tragický osud řeckých židů. Shrnutí válečných škod nutně nakonec vyznívá vskutku úděsně, přesto determinovanost brzké obnovy řecko-německých vztahů komplikovanou a rovněž strašlivou občanskou válkou de facto již během války a po ní zní zajímavě.

Další komplexní část disertace je nazvána **Poválečná obnova Řecka**. Dílčí podkapitoly opět velmi zevrubně popisují poválečné dění v Řecku. V rámci líčení otázek ohledně

potrestání válečných zločinců autorka práce přesvědčivě vystihla logiku myšlení poválečného západního Německa.

V podkapitole **Opětovné navázání vztahů s Německem** jsou kontinuálně prezentovány obnovující se bilaterální institucionální vazby a první státnické návštěvy, podtržena je i role krále Pavla I. (a jeho manželky Friederiky, vnučky Viléma II., při obnově kulturně-historických vazeb, byl například obnoven Německý archeologický institut), následovaly i hospodářské zájmy. Je jasné, že Kateřina Králová se věnuje hlavně řecko-německým vztahům, přece jen i ty mohla plynuleji zasadit do širšího mezinárodního kontextu, nejeví se mi příliš šťastné nejprve prezentovat zcela obecná fakta a pak separovat zvláštní kapitolu víceméně popisnou.

I v této části práce se znovu občas autorka opakuje – v kapitole **Otázka potrestání válečných zločinců** se jednak domnívám, že se zbytečně vrací do roku 1942, rozvinutá zmínka o konferenci ve Wannsee docela postrádá logiku. Ale i když uvádí nové údaje oproti předchozímu textu, mohla jej prezentovat uceleně a tím i plastičtěji. Na druhé straně o jednotlivých aktérech a procesech shromáždila v rámci svého bádání řadu zajímavých detailních informací.

Tím se také pomalu dostává k nejcennějším textům jejího díla, k typologii případů, jež vycházejí konkrétního pramenného studia, ať již se týkají vývoje posuzování viny jednotlivých osob (zejména Případ Merten) nebo peripetií pokusů o odškodnění zlikvidovaných vesnic Kommeno, Kalavryta ap. i celé vyjednávání o odškodnění.

Posledním celkem disertace je kapitola **Perspektivy řecko-německého vyrovnání po sjednocení Německa**. Tento text je zpracován poměrně konsistentně, dovolila bych si pouze jednu poznámku – zahraniční politika sjednoceného Německa projevovala řadu historických resentimentů, právě na Balkáně. Řecko se na druhé straně snažilo hrát roli prostředníka při v „postjugoslávských“ konfliktech, kde Německo mělo rovněž své zájmy (Chorvatsko). Myslím si, že alespoň malá komparace by nebyla nezajímavá.

Disertační práce Kateřiny Králové přináší řadu zajímavých pramenných výzkumů, které se snažila zasadit do co nejširšího rámce. Postup, jakým tak činila, nebyl vždy práci ku prospěchu. Až bude chtít text publikovat, stálo by za úvahu jej poněkud přestrukturizovat a upravit, popřípadě zkrátit. Nároky na disertační práci ale splňuje a práci doporučuji k obhajobě.